

Likwidacja spółki kapitałowej

Prawo, podatki, rachunkowość

redakcja naukowa Witold Missala

Witold Missala, Łukasz Wolbach

Niniejsza **darmowa publikacja** zawiera jedynie fragment pełnej wersji całej publikacji.

Aby przeczytać ten tytuł w pełnej wersji [kliknij tutaj](#).

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez NetPress Digital Sp. z o.o., operatora [sklepu na którym można nabyć niniejszy tytuł w pełnej wersji](#). Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody NetPress oraz wydawcy niniejszej publikacji. Zabrania się jej od-sprzedaży, zgodnie z [regulaminem serwisu](#).

Pełna wersja niniejszej publikacji jest do nabycia w sklepie internetowym [Nexto.pl](#).

W SERII UKAZAŁY SIĘ:

**Prawne i podatkowe aspekty prowadzenia działalności
w Specjalnych Strefach Ekonomicznych**

redakcja naukowa Agnieszka Tałasiewicz

Instytucje prawa cywilnego w konstrukcji prawnej podatków

redakcja naukowa Mieczysław Goettel i Mariola Lemonnier

Restrukturyzacje spółek kapitałowych. Aspekty podatkowe

redakcja naukowa Katarzyna Klimkiewicz

Kasy rejestrujące. Komentarz problemowy

Agnieszka Derkacz, Alicja Kurowska, Ewa Piechota-Ołoś,
Aleksandra Sędkowska, Iwona Siergiej, Piotr Stanisławiszyn

Kontrola podatkowa przedsiębiorców

Andrzej Melezini, Dariusz Zalewski

**Doradca podatkowy w egzekucji administracyjnej
należności pieniężnych**

redakcja naukowa Jan Paweł Tarno

Podatki w hotelarstwie

redakcja naukowa Małgorzata Dankowska

Likwidacja spółki kapitałowej

Prawo, podatki, rachunkowość

redakcja naukowa Witold Missala

Witold Missala, Łukasz Wolbach

Stan prawny na 1 września 2012 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Joanna Maź

Opracowanie redakcyjne
Szymon Makuch

Łamanie
Justluk Łukasz Drzewiecki, Justyna Szumiel, Stanisław Drzewiecki

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2013

ISBN: 978-83-264-4026-7

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska SA

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	13
Rozdział I	
Podstawy formalnoprawne i ekonomiczne likwidacji spółki	15
1. Charakterystyka spółek kapitałowych	15
1.1. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	15
1.2. Spółka akcyjna	16
1.3. Spółka powstała w drodze komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego	20
1.4. Nadzór korporacyjny	22
2. Decyzja o likwidacji spółki	23
3. Zdolność upadłościowa	31
4. Likwidacja z wniosku kuratora sądowego	34
5. Podstawowe informacje o likwidacji spółki	36
5.1. Rozwiązanie spółki	36
5.2. Procedura likwidacji spółki	38
5.3. Likwidatorzy	41
6. Ustanie bytu prawnego spółki	45
6.1. Wykreślenie spółki z rejestru po likwidacji	45
6.2. Zobowiązania spółki nieistniejącej	48
6.3. Uchylenie likwidacji	49
6.4. Utrata bytu prawnego bez likwidacji	49
6.5. Majątek nieobjęty likwidacją	51

Rozdział II

Czynności likwidacyjne	52
1. Czynności wstępne	52
2. Zakończenie bieżących interesów	54
3. Likwidacja majątku	58
3.1. Sprzedaż nieruchomości	58
3.2. Sprzedaż przedsiębiorstwa	62
3.3. Sprzedaż innych składników majątkowych	63
3.4. Likwidacja majątku w spółce powstałej w wyniku komercjalizacji	63
3.5. Opłaty roczne za użytkowanie wieczyste	64
3.6. Sprzedaż mieszkań „zakładowych”	66
4. Ściągnięcie wierzytelności	66
5. Zaspokojenie wierzycieli	78
5.1. Wprowadzenie	78
5.2. Wykonanie zobowiązania	79
5.3. Złożenie do depozytu sądowego	85
5.4. Modyfikacja i wygaszenie zobowiązania	87
5.5. Potrącenie w postępowaniu upadłościowym	94
5.6. Odnowienie (nowacja)	96
5.7. Zwolnienie z długu	97
5.8. Zakaz modyfikacji stosunku prawnopodatkowego	97
5.9. Cesja wierzytelności w trakcie postępowania egzekucyjnego	99
6. Archiwizacja dokumentacji	99
7. Sprawy pracownicze	104
7.1. Zniesienie ograniczeń rozwiązywania stosunku pracy	104
7.2. Przejęcie zakładu pracy	105
7.3. Pomoc Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	107
7.4. Rozwiązanie umów o pracę	109
7.5. Dokumentacja z zakresu bhp	112
8. Zakończenie likwidacji	112
9. Mienie polikwidacyjne	114

Rozdział III

Sprawozdawczość finansowa i ewidencja księgową	117
1. Rok obrotowy i dzień bilansowy	117

2. Sprawozdawczość finansowa.....	120
3. Inwentaryzacja majątku.....	129
4. Kapitał intelektualny.....	133
5. Wycena aktywów.....	136
6. Aktualizacja należności.....	143
7. Wycena pasywów.....	145
8. Bilans otwarcia a sprawozdanie finansowe.....	150

Rozdział IV

Problemy podatkowe w postępowaniach likwidacyjnych.....

1. Wprowadzenie.....	152
2. Podatek dochodowy od osób prawnych.....	153
2.1. Rok podatkowy.....	153
2.2. Odpisy aktualizacyjne.....	154
2.3. Sprzedaż przedsiębiorstwa i części przedsiębiorstwa.....	156
2.4. Straty związane z likwidacją środków trwałych.....	160
2.5. Spisanie nakładów w obcym środku trwałym.....	163
2.6. Straty z likwidacji środków obrotowych.....	164
2.7. Sprzedaż składników majątku.....	166
2.8. Mienie polikwidacyjne.....	166
3. Podatek od towarów i usług.....	170
3.1. Sprzedaż przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części.....	170
3.2. Sprzedaż nieruchomości.....	172
3.3. Sprzedaż ruchomości.....	179
3.4. Sprzedaż wierzytelności.....	180
3.5. Mienie polikwidacyjne.....	184
4. Podatek od nieruchomości.....	187
4.1. Podatnik podatku od nieruchomości.....	187
4.2. Przedmiot opodatkowania.....	189
4.3. Zaprzestanie albo niewykonywanie działalności gospodarczej.....	194
4.4. Powstanie i ustanie obowiązku podatkowego.....	198
4.5. Obowiązki informacyjne, powstanie zobowiązania podatkowego i zapłata podatku od nieruchomości.....	200
5. Odpowiedzialność nabywcy majątku.....	202

Rozdział V

Odpowiedzialność likwidatora	204
1. Odpowiedzialność wynikająca z przepisów kodeksu spółek handlowych....	204
2. Odpowiedzialność wynikająca z ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze.....	210
3. Obowiązki i odpowiedzialność wynikająca z przepisów prawa podatkowego.....	212
4. Obowiązki i odpowiedzialność wynikająca z przepisów prawa bilansowego	216
5. Odpowiedzialność likwidatora jako pracodawcy	217
6. Odpowiedzialność karna.....	222
Aneks	237
1. Ogłoszenie kuratora o Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy w sprawie rozwiązania spółki i otwarcia jej likwidacji.....	237
2. Uchwała o rozwiązaniu spółki i otwarciu jej likwidacji.....	238
3. Ogłoszenie w Dziale I Monitora Sądowego i Gospodarczego o otwarciu likwidacji	239
4. Zgłoszenie wierzytelności	240
5. Bilans otwarcia likwidacji (1)	241
6. Bilans otwarcia likwidacji (2)	247
7. Wniosek do Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy o zatwierdzenie sprawozdania finansowego.....	253
8. Regulamin aukcji	254
9. Ogłoszenie o aukcji	258
10. Ogłoszenie w sprawie sprzedaży wierzytelności.....	260
11. Umowa sprzedaży udziałów w spółce	261
12. Regulamin zwolnień grupowych.....	263

Wykaz skrótów

AKTY PRAWNE

- dyrektywa 112 – dyrektywa Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz. Urz. UE L 347 z 11.12.2006, s. 1, z późn. zm.)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.k.s. – ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 111, poz. 765 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
- k.p.w. – ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.)
- o.p. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 749 z późn. zm.)
- pr. bud. – ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 z późn. zm.)
- pr. pras. – ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 z późn. zm.)
- p.u.n. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361 z późn. zm.)
- p.w.p. – ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 z późn. zm.)
- r.p.a.t. – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 lutego 2007 r. w sprawie określenia sposobu i trybu organizowania przetargu na sprzedaż składników aktywów trwałych przez spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji (Dz. U. Nr 27, poz. 177 z późn. zm.)
- r.p.d.m.a. – rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 16 września 2002 r. w sprawie postępowania z dokumentacją, zasad jej klasyfikowania i kwalifikowania oraz zasad i trybu przekazywania

- materiałów archiwalnych do archiwów państwowych (Dz. U. Nr 167, poz. 1375)
- u.g.n. – ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 z późn. zm.)
- u.k.p. – ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 z późn. zm.)
- u.n.z.a. – ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 123, poz. 698 z późn. zm.)
- u.o.r.p. – ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. Nr 158, poz. 1121 z późn. zm.)
- u.p.c.c. – ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 101, poz. 649 z późn. zm.)
- u.p.d.o.f. – ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.)
- u.p.d.o.p. – ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 74, poz. 397 z późn. zm.)
- u.p.o.l. – ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 95, poz. 613 z późn. zm.)
- u.p.t.u. – ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.)
- u.p.z.p. – ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 647)
- u.r. – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 z późn. zm.)
- u.s.d.g. – ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 z późn. zm.)
- ustawa o KRS – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.)
- u.s.r.s.p. – ustawa z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. Nr 90, poz. 844 z późn. zm.)
- u.s.u.s. – ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 z późn. zm.)
- u.z.e.i.p. – ustawa z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 269, poz. 2681 z późn. zm.)

CZASOPISMA I PUBLIKATORY

- Biul. SN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- ONSA WSA – Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i wojewódzkich sądów administracyjnych

OSA	- Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNC	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNC-ZD	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna. Zeszyt Dodatkowy
OSNKW	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OSNwSK	- Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OSP	- Orzecznictwo Sądów Polskich
POP	- Przegląd Orzecznictwa Podatkowego
PPH	- Przegląd Prawa Handlowego
Prok. i Pr.-wkl.	- Prokuratura i Prawo
Pr. Spółek	- Prawo Spółek
Prz. Pod.	- Przegląd Podatkowy
Rzeczposp. PiP	- Rzeczpospolita. Prawo i Podatki

INNE

IS	- Izba Skarbowa
KSR	- Krajowe Standardy Rachunkowości
MSR	- Międzynarodowe Standardy Rachunkowości
MSSF	- Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej
NSA	- Naczelny Sąd Administracyjny
SA	- Sąd Apelacyjny
SN	- Sąd Najwyższy
US GAAP	- United States Generally Accepted Accounting Principles
WSA	- wojewódzki sąd administracyjny

Wprowadzenie

Likwidacje spółek to przejaw zdrowych działań restrukturyzacyjnych w skali całej gospodarki, to eliminowanie przedsiębiorstw nierentownych, „przejadających” swój majątek, powiększających zadłużenie, niemających przed sobą perspektyw prowadzenia korzystnej działalności gospodarczej.

Tej właśnie problematyce poświęcona jest książka. W pierwszym rozdziale prezentowane są ogólne zasady funkcjonowania spółek kapitałowych, uwarunkowania ekonomiczne decyzji właścicieli o ich likwidacji oraz podstawowe informacje o postępowaniach likwidacyjnych. Kolejny rozdział poświęcony jest szczegółowemu omówieniu czynności likwidacyjnych, z uwzględnieniem wygaszania działalności gospodarczej, zbywania majątku oraz zaspokajania wierzycieli. W rozdziale trzecim przedstawiamy zagadnienia sprawozdawczości finansowej, w tym zasady sporządzania sprawozdań finansowych w okresie likwidacji, a w czwartym podstawowe problemy podatkowe występujące w toku likwidacji spółek. Ostatni rozdział ukazuje problematykę odpowiedzialności likwidatora – wynikającej z przepisów: kodeksu spółek handlowych, prawa upadłościowego i naprawczego, prawa podatkowego, prawa bilansowego i prawa pracy, a także odpowiedzialności likwidatora za przestępstwa, przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe. Na końcu książki zamieszczony został aneks, a w nim przykłady wielu dokumentów opracowywanych przez likwidatorów.

W prezentowaniu poszczególnych zagadnień wykorzystaliśmy orzecznictwo sądów powszechnych i administracyjnych oraz interpretacje Ministra Finansów. Przedstawiając swój punkt widzenia, opieraliśmy się na doświadczeniach własnych i likwidatorów, z którymi współpracaliśmy. Za możliwość tej współpracy tą drogą dziękujemy.

Autorzy

Rozdział I

Podstawy formalnoprawne i ekonomiczne likwidacji spółki

1. CHARAKTERYSTYKA SPÓŁEK KAPITAŁOWYCH

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.) wyróżnia dwa typy kapitałowych spółek handlowych: spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością i spółkę akcyjną. Szczególne regulacje prawne dla spółek powstałych w drodze komercjalizacji przedsiębiorstw państwowych wprowadza ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 z późn. zm.). We wszystkich spółkach szczególnie znaczenie ma sposób sprawowania nadzoru nad ich działalnością.

1.1. SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ

Cechy i zasady funkcjonowania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością regulują przepisy art. 151–300 k.s.h.

Kapitał zakładowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością powinien wynosić co najmniej 5000 zł. Wartość nominalna udziału nie może być niższa niż 50 zł. Kapitał zakładowy spółki dzieli się na udziały o równej albo nierównej wartości nominalnej. Umowa spółki przesądza, czy wspólnik może mieć tylko jeden, czy więcej udziałów. Jeżeli wspólnik może mieć więcej niż jeden udział, wówczas wszystkie udziały w kapitale zakładowym powinny być równe i są niepodzielne.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością ma osobowość prawną. Stanowi odrębny od swych wspólników byt prawny. Majątek spółki jest majątkiem odrębnym od majątku wspólników. Odpowiedzialność za długi spółki ponosi sama spółka bez ograniczeń. Wspólnicy nie odpowiadają za zobowiązania spółki, co oznacza, że będąc wspólnikami nie ryzykują całym swoim majątkiem, a jedynie utratą tej jego części, którą wnieśli do spółki jako swój wkład.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością może być utworzona przez jedną osobę albo więcej osób, w każdym celu prawnie dopuszczalnym. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie może być zawiązana wyłącznie przez inną jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością.

Jeżeli ustawa lub umowa spółki nie stanowią inaczej, wspólnicy mają równe prawa i obowiązki w spółce. Umowa spółki może przewidywać uprzywilejowanie niektórych udziałów przez nadanie im szczególnych uprawnień, które powinny być w umowie określone. Uprzywilejowanie może dotyczyć w szcze-

gólności prawa głosu, prawa do dywidendy lub sposobu uczestniczenia w podziale majątku po przeprowadzonej likwidacji spółki. Uprzywilejowanie w zakresie prawa głosu może dotyczyć tylko udziałów o równej wartości nominalnej. Uprzywilejowanie dotyczące prawa głosu nie może przyznawać uprawnionemu więcej niż trzy głosy na jeden udział. Uprzywilejowanie dotyczące dywidendy oznacza, że na udział uprzywilejowany może przypadać nie więcej niż połowa dywidendy przysługującej udziałom nieuprzywilejowanym. Udziały uprzywilejowane w zakresie dywidendy nie korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia przed pozostałymi udziałami, chyba że umowa spółki stanowi inaczej.

Wspólnicy nie zarządzają spółką bezpośrednio, wpływ na jej działalność zachowują przez ustanawiane organy. Organami spółki są:

- 1) zarząd, który prowadzi sprawy spółki i reprezentuje spółkę na zewnątrz; jest organem obligatoryjnym, mogą w nim zasiadać jedna osoba lub większa liczba członków, do zarządu mogą być powołane osoby zarówno spośród wspólników, jak i spoza ich grona;
- 2) rada nadzorcza lub komisja rewizyjna jako organ kontrolny; mogą być ustanowione, jeżeli przewiduje to umowa spółki; w spółkach, w których kapitał zakładowy przewyższa kwotę 500 000 zł, a jednocześnie wspólników jest więcej niż dwudziestu pięciu, ustanowienie rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej jest obligatoryjne;
- 3) zgromadzenie wspólników, które jest organem obligatoryjnym; w jego skład wchodzi wszyscy wspólnicy; organ ten uprawniony jest do podejmowania najważniejszych decyzji dotyczących funkcjonowania spółki, w tym także do zmiany samej umowy spółki, a także do rozwiązania spółki.

Każdemu wspólnikowi służy prawo kontroli, które może realizować osobiście lub za pośrednictwem upoważnionej przez siebie osoby, w szczególności wspólnik może w każdym czasie przeglądać księgi i dokumenty spółki, sporządzać bilans dla swego użytku lub żądać wyjaśnień od zarządu, ale jeżeli w spółce ustanowiona jest rada nadzorcza albo komisja rewizyjna, umowa spółki może wyłączyć albo ograniczyć indywidualną kontrolę wspólników.

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością stanowi atrakcyjną formę prowadzenia działalności ze względu na niski próg kapitału zakładowego oraz wyłączenie odpowiedzialności wspólników za zobowiązania spółki.

1.2. SPÓŁKA AKCYJNA

Inną, bardziej złożoną formą spółki kapitałowej jest spółka akcyjna (art. 301–490 k.s.h.). Przez wymogi formalne stawiane jej funkcjonowaniu w przepisach k.s.h. i niektórych innych ustaw (np. ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 z późn. zm.) wykorzystywana jest przede wszystkim do prowadzenia działalności w dużych rozmiarach. Banki, towarzystwa ubezpieczeniowe, domy maklerskie, towarzystwa funduszy inwestycyjnych mogą prowadzić działalność wyłącznie w tej formie, także tylko spółka akcyjna może stać się spółką publiczną¹.

¹ Z uwagi na to, że również spółka komandytowo-akcyjna może emitować akcje, również i ona może stać się spółką publiczną – jest to jednak rzadko spotykane.

Zawiązać spółkę akcyjną mogą jedna osoba albo więcej osób, ale nie może być ona zawiązana wyłącznie przez jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Akcjonariusze są zobowiązani jedynie do świadczeń określonych w statucie. Akcjonariusze nie odpowiadają za zobowiązania spółki.

Kapitał zakładowy spółki akcyjnej dzieli się na akcje o równej wartości nominalnej. Kapitał zakładowy spółki powinien wynosić co najmniej 100 000 zł. Wartość nominalna akcji nie może być niższa niż 1 gr. Akcje nie mogą być obejmowane poniżej ich wartości nominalnej, natomiast jeżeli są obejmowane po cenie wyższej od wartości nominalnej, nadwyżka (*agio*) powinna być uiszczona w całości przed zarejestrowaniem spółki. Akcje obejmowane za wkłady niepieniężne powinny być pokryte w całości nie później niż przed upływem roku po zarejestrowaniu spółki. Akcje obejmowane za wkłady pieniężne powinny być opłacone przed zarejestrowaniem spółki co najmniej w jednej czwartej ich wartości nominalnej. Jeżeli akcje są obejmowane wyłącznie za wkłady niepieniężne albo za wkłady niepieniężne i pieniężne, wówczas kapitał zakładowy powinien być pokryty przed zarejestrowaniem co najmniej w jednej czwartej jego wysokości określonej w art. 308 § 1 k.s.h., tj. w wysokości co najmniej 25 000 zł.

Akcje są niepodzielne. Mogą być imienne lub na okaziciela. Dokumenty akcji na okaziciela nie mogą być wydawane przed pełną wpłatą, a na dowód częściowej wpłaty wydawane są imienne świadectwa tymczasowe. Natomiast dokumenty akcji imiennych mogą być wydawane przed pełną wpłatą. Każdorazowa wpłata powinna być uwidoczniiona na dokumentach świadectw tymczasowych i akcji imiennych. Z akcją imienną może być związany obowiązek powtarzających się świadczeń niepieniężnych. Akcjami takimi można rozporządzać tylko za zgodą spółki, a spółka może odmówić zgody jedynie z ważnych powodów.

Akcje są zbywalne. Statut może uzależnić rozporządzenie akcjami imiennymi od zgody spółki albo w inny sposób ograniczyć możliwość rozporządzenia akcjami imiennymi. W razie gdy statut uzależnia przeniesienie akcji od zgody spółki, zgody udziela zarząd w formie pisemnej pod rygorem nieważności, jeżeli statut nie stanowi inaczej. Jeżeli spółka odmawia zgody na przeniesienie akcji, powinna wskazać innego nabywcę. Termin wskazania nabywcy, cenę albo sposób jej określenia oraz termin zapłaty określa statut. W razie braku tych postanowień akcja imienna może być zbyta bez ograniczenia. Termin wskazania nabywcy nie może być dłuższy niż 2 miesiące od dnia zgłoszenia spółce zamiaru przeniesienia akcji. Zbycie akcji w postępowaniu egzekucyjnym nie wymaga zgody spółki.

Zarząd obowiązany jest prowadzić księgę akcyjną obejmującą akcje imienne i świadectwa tymczasowe. Do takiej księgi należy wpisywać nazwisko i imię albo firmę (nazwę) oraz siedzibę i adres akcjonariusza albo adres do doręczeń, wysokość dokonanych wpłat, a także, na wniosek osoby uprawnionej, wpis o przeniesieniu akcji na inną osobę wraz z datą wpisu. Każdy akcjonariusz może przeglądać księgę akcyjną i żądać odpisu za zwrotem kosztów jego sporządzenia. Księga akcyjna może być prowadzona w formie zapisu elektronicznego.

Akcjonariusze mają prawo do udziału w zysku wykazanym w sprawozdaniu finansowym, zbadanym przez biegłego rewidenta, który został przeznaczony przez walne zgromadzenie do wypłaty akcjonariuszom. Zysk rozdziela się w stosunku do liczby akcji. Jeżeli akcje nie są całkowicie pokryte, zysk rozdziela się w stosunku

do dokonanych wpłat na akcje. Statut może przewidywać inny sposób podziału zysku. Kwota przeznaczona do podziału między akcjonariuszy nie może przekraczać zysku za ostatni rok obrotowy, powiększonego o niepodzielone zyski z lat ubiegłych oraz o kwoty przeniesione z utworzonych z zysku kapitałów zapasowego i rezerwowych, które mogą być przeznaczone na wypłatę dywidendy. Kolejne ograniczenia określa art. 348 § 1 k.s.h. Uprawnieni do dywidendy za dany rok obrotowy są akcjonariusze, którym przysługiwały akcje w dniu powzięcia uchwały o podziale zysku. Statut może upoważnić walne zgromadzenie do określenia dnia, według którego ustala się listę akcjonariuszy uprawnionych do dywidendy za dany rok obrotowy (dzień dywidendy). Dzień dywidendy nie może być wyznaczony później niż w terminie 2 miesięcy, licząc od dnia powzięcia uchwały. Uchwałę o przesunięciu dnia dywidendy podejmuje się na zwyczajnym walnym zgromadzeniu. W spółce publicznej dzień dywidendy może być wyznaczony na dzień powzięcia uchwały albo w okresie kolejnych 3 miesięcy, licząc od tego dnia.

Spółka może wydawać akcje o szczególnych uprawnieniach, które powinny być określone w statucie (akcje uprzywilejowane). Akcje uprzywilejowane, z wyjątkiem akcji niemych², powinny być imienne. Uprzywilejowanie to może dotyczyć w szczególności prawa głosu, prawa do dywidendy lub podziału majątku w przypadku likwidacji spółki. Uprzywilejowanie w zakresie prawa głosu nie dotyczy spółki publicznej. Statut może uzależniać przyznanie szczególnych uprawnień od spełnienia dodatkowych świadczeń na rzecz spółki, upływu terminu lub ziszczenia się warunku. Akcjonariusz może wykonywać przyznane mu szczególne uprawnienia związane z akcją uprzywilejowaną po zakończeniu roku obrotowego, w którym wniósł w pełni swój wkład na pokrycie kapitału zakładowego. Jednej akcji nie można przyznać więcej niż dwa głosy. W przypadku zamiany takiej akcji na akcję na okaziciela lub w razie jej zbycia wbrew zastrzeżonym warunkom uprzywilejowanie to wygasa. Akcje uprzywilejowane w zakresie dywidendy mogą przyznawać uprawnionemu dywidendę, która przewyższa nie więcej niż o połowę dywidendę przeznaczoną do wypłaty akcjonariuszom uprawnionym z akcji nieuprzywilejowanych. Akcje uprzywilejowane w zakresie dywidendy nie korzystają z pierwszeństwa zaspokojenia przed pozostałymi akcjami. Statut może przyznać indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi osobiste uprawnienia. W szczególności mogą one dotyczyć prawa powoływania lub odwoływania członków zarządu, rady nadzorczej lub prawa do otrzymywania oznaczonych świadczeń od spółki. Uprawnienia osobiste przyznane indywidualnie oznaczonemu akcjonariuszowi wygasają najpóźniej z dniem, w którym uprawniony przestaje być akcjonariuszem spółki. W wielu spółkach powstałych w procesie prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych osobiste uprawnienia przyznawane są Skarbowi Państwa.

Organami spółki akcyjnej są zarząd, rada nadzorcza i walne zgromadzenie akcjonariuszy.

Zarząd prowadzi sprawy spółki i reprezentuje spółkę. W zarządzie może zasiadać jedna osoba lub więcej członków. Do zarządu mogą być powołane osoby spośród akcjonariuszy lub spoza ich grona. Członków zarządu powołuje i odwołuje rada nadzorcza, chyba że statut spółki stanowi inaczej. Członek zarządu może być

² Akcje bez prawa głosu, szerzej M. Michalski, *Akcje nieme według prawa polskiego*, PPH 2004, nr 7, s. 21 i n.

odwołany lub zawieszony w czynnościach także przez walne zgromadzenie. Okres sprawowania funkcji przez członka zarządu nie może być dłuższy niż 5 lat (kadencja). Ponowne powołania tej samej osoby na członka zarządu są dopuszczalne na kadencje nie dłuższe niż 5 lat każda. Powołanie może nastąpić nie wcześniej niż na rok przed upływem bieżącej kadencji członka zarządu. Jeżeli zarząd jest wieloosobowy, wszyscy jego członkowie są obowiązani i uprawnieni do wspólnego prowadzenia spraw spółki, chyba że statut stanowi inaczej. Uchwały zarządu zapadają bezwzględną większością głosów, chyba że statut stanowi inaczej. Statut może przewidywać, że w przypadku równej liczby głosów „za” i „przeciw” decyduje głos prezesa zarządu, jak również przyznawać mu określone uprawnienia w zakresie kierowania pracami zarządu. Walne zgromadzenie i rada nadzorcza nie mogą wydawać zarządowi wiążących poleceń dotyczących prowadzenia spraw spółki.

W spółce akcyjnej obligatoryjnie ustanawia się radę nadzorczą. Rada nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. Do kompetencji rady nadzorczej należy również zawieszanie w czynnościach, z ważnych powodów, poszczególnych lub wszystkich członków zarządu oraz delegowanie członków rady nadzorczej na okres nie dłuższy niż 3 miesiące do czasowego wykonywania obowiązków członków zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności. Rada nadzorcza składa się co najmniej z trzech, a w spółkach publicznych co najmniej z pięciu członków, powoływanych i odwoływanych przez walne zgromadzenie. Statut może przewidywać inny sposób powoływania lub odwoływania członków rady nadzorczej. Na wniosek akcjonariuszy, reprezentujących co najmniej jedną piątą kapitału zakładowego, wybór rady nadzorczej powinien być dokonany w drodze głosowania oddzielnymi grupami, nawet gdy statut przewiduje inny sposób powołania rady nadzorczej. Rada nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegialnie, może jednak delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych. Jeżeli rada nadzorcza została wybrana w drodze głosowania oddzielnymi grupami, każda grupa ma prawo delegować jednego spośród wybranych przez siebie członków rady nadzorczej do stałego indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych. Członkowie ci mają prawo uczestniczenia w posiedzeniach zarządu z głosem doradczym. Zarząd obowiązany jest zawiadomić ich uprzednio o każdym swoim posiedzeniu. Uchwały rady nadzorczej zapadają bezwzględną większością głosów, chyba że statut stanowi inaczej. Statut może przewidywać, że w przypadku równej liczby głosów rozstrzyga głos przewodniczącego rady nadzorczej.

Podstawowe kompetencje zgromadzenia akcjonariuszy to:

- 1) rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania zarządu z działalności spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy oraz udzielenie absolutorium członkom organów spółki z wykonania przez nich obowiązków;
- 2) postanowienie dotyczące roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przy zawiązaniu spółki lub sprawowaniu zarządu albo nadzoru;
- 3) udzielenie zgody na zbycie i wydzierżawienie przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego;

Niniejsza **darmowa publikacja** zawiera jedynie fragment pełnej wersji całej publikacji.

Aby przeczytać ten tytuł w pełnej wersji [kliknij tutaj](#).

Niniejsza publikacja może być kopiowana, oraz dowolnie rozprowadzana tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez NetPress Digital Sp. z o.o., operatora [sklepu na którym można nabyć niniejszy tytuł w pełnej wersji](#). Zabronione są jakiegokolwiek zmiany w zawartości publikacji bez pisemnej zgody NetPress oraz wydawcy niniejszej publikacji. Zabrania się jej od-sprzedaży, zgodnie z [regulaminem serwisu](#).

Pełna wersja niniejszej publikacji jest do nabycia w sklepie internetowym [Nexto.pl](#).